

Welsh
↙

Grapje uit YouTube-serie is onderdeel van de Welshe grammatica

Big if!

Big if! ('grote als') is een stopwoordje uit een YouTube-comedy. Maar het blijkt in het echte leven ook een heuse grammaticale constructie te zijn – in het Welsh.

✉ **Lotte Wijbrands** ☺ **Arthur Reinders Folmer**

Mijn taalgebruik wordt hevig beïnvloed door een YouTube-spelletje. Dat kun je treurig noemen, maar dat kun je ook niet doen. Het gaat om de serie *No More Jockeys*, waarin drie comedians een zelfbedacht spelletje spelen via Zoom. Het komt eigenlijk neer op het opnoemen van zo veel mogelijk mensen, en daarbij veel slap geklets. De hoeveelheid tijd die ik eraan besteed is enorm (sommige mensen zouden zeggen: te veel) en in mijn taalgebruik sijpelen woordjes en grapjes van de comedians door. Een van die dingen is het gebruik van *big if*.

Running gag

Het werkt als volgt. Als een van de spelers een zin begint met *if*, roept iemand anders vrijwel altijd 'Big if!', om zo de waarschijnlijkheid van de *als*-zin in twijfel te trekken. Voorbeeld: 'If I win the game, I also win this set!' – 'Big if!' Bedoeld wordt: die *als*-zin ('Als ik de game win') is wel erg onwaarschijnlijk. Een 'grote als' dus. Als je er eenmaal op let, zijn er vrij veel zinnen die met *if* beginnen, dus de mogelijkheden om *big if* te gebruiken zijn schier eindeloos. 'If I were you, I'd pay attention now.' – 'Big if!'

Een leuke running gag, waar ik vooral mijn vrienden door middel van WhatsApp-stickers mee lastigval, maar die niet echt toepasbaar is in het echte leven. Althans, dat dacht ik. Maar het Welsh denkt daar heel anders over!

Mijn gestage vorderingen op het taalleerplatform Duolingo hebben mij namelijk gebracht bij de Welshe 'conditionalis'. De conditionalis (of: voorwaardelijke wijs) is de werkwoordsvorm die je gebruikt voor voorwaarden. Bijvoorbeeld:

Als het gaat regenen, blijf ik thuis

In het Welsh kun je diezelfde zin op twee manieren zeggen:

- Os bydd hi'n bwrw glaw, dw i'n aros gartre.

- Tasai'n bwrw glaw, dw i'n aros gartre.

De eerste zin lijkt het meest op ons 'Als het gaat regenen'. *Os* betekent 'als', en het werkwoord (*bydd*, 'zijn') staat in de toekomstige tijd. De betekenis is ook hetzelfde: het is voor de spreker nog niet zeker of het gaat regenen of niet. Vandaar: 'Als het gaat regenen'. Maar in de tweede zin is iets bijzonders aan de hand. Hier geen *os* en toekomstige tijd, maar een speciale vorm van het werkwoord *zijn*: *tasai*. De zin betekent nog steeds 'Als het gaat regenen', maar dan met de impliciete toevoeging: het lijkt me onwaarschijnlijk dat het gaat regenen. Het Welsh heeft dus een speciale vorm voor een 'onwaarschijnlijke als'. Een ingebakken 'big if'!

Nu gebiedt de eerlijkheid te zeggen dat niet elke Welsh-spreker dit verschil zo scherp zal voelen als Duolingo mij leert. Er zijn ontelbare lokale dialecten, en veel sprekers zijn geen moedertaalsprekers, waardoor het verschil tussen de twee vormen in de praktijk niet altijd gebruikt wordt. Maar hoe dan ook: het blijft een briljante eigenschap.

Poll

Ik zag al bijna groen van jaloezie over deze geweldige werkwoordsvorm, toen ik opeens dacht: hebben wij dit in het Nederlands niet ook? Vergelijk deze twee zinnen eens met elkaar:

1. Als het morgen regent, blijf ik thuis.
2. Mocht het morgen regenen, dan blijf ik thuis.

Bij welke van de zinnen is de kans groter dat het gaat regenen? Mijn

gevoel zegt: de eerste. In die tweede klinkt toch een soort onwaarschijnlijkheid door. Een snelle Instagram-poll bevestigt dat beeld voorzichtig. Ik stelde drie meerkeuzevragen. Ik vroeg eerst in welke zin het waarschijnlijk is dat het gaat regenen. Van de 56 mensen antwoordden er 33 met de eerste, 11 met de tweede, en 12 zien er geen verschil. Hoe groot, was mijn volgende vraag, is volgens de spreker de kans dat het morgen gaat regenen? Bij zin 1 is volgens 39 van de 45 mensen de kans 50% of meer, bij zin 2 is de kans volgens 28 van de 34 mensen minder dan 50%. Maar: de resultaten zijn verre van unaniem. En: het feit dat het een waarschijnlijker is dan het ander, betekent nog niet dat dat andere 'zeer onwaarschijnlijk' is. Zoals het wel in het Welsh lijkt te werken. Toch jammer dat wij niet ook zo iets hebben.

Ik wil nu heel graag weten of er meer talen zijn die zo'n *big-if*-conditionalis hebben, en hoe dat dan werkt. Kan iemand dat even oppakken? Dan kan ik me nu richten op een andere running gag van *No More Jockeys*: het toevoegen van 'Yet' na elke ontkenkende zin. 'This hasn't been researched.' – 'Yet!' Dat lijkt me ook wel wat voor een grammaticale vorm, eerlijk gezegd. ←

Disclaimer: ik ken helemaal geen Welsh. Duolingo leert mij vooral zinnestjes als 'Basai Owen yn hoffio nofio gyda'r pannas yn y môr' – iets als 'Owen zwom graag met de pastinaak in zee' – en de praktische inzetbaarheid daarvan is, eh, vrij beperkt ... Maar ik geniet er wel van.

Het Welsh heeft een speciale vorm voor een 'onwaarschijnlijke als'.